

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 9/II.

Leto I.

LJUBLJANA, 6. novembra 1924.

Stev. 12.

Mednarodni položaj unije sovjetskih republik.

7. novembra praznuje rusko delovno ljudstvo, svetovni proletariat in vse zatirano človeštvo 7 letnico ruske revolucije, ki je ustvarila prvo delavsko-kmetijsko republiko na svetu in postavila temeljni kamen socializmu. Delovno ljudstvo vseh narodnosti in ras pozdravlja 7 letni obstoj delavsko-kmetijske Rusije, ki so ji proročevali njeni sovražniki-kapitalisti in militaristi ne sedemkrat, ampak stokrat, da bo vsak čas propadla. V resnici pa unija sovjetskih republik ni propadla, ampak je neverjetno hitro utrdila svoj notranji kot svetovni položaj.

Če bi mi sami obširno razpravljali ob 7 letnici ruske revolucije o položaju sovjetskih republik, bi državno pravdnštvo gotovo zaplenilo naš list iz razlogov „javnega reda in miru“.

Zato prinašamo poročilo o mednarodnem položaju sovjetskih republik točno po najreakcionarnejšem slov. meščanskem dnevniku „Slovenski Narod“, ki je prinesel v svoji 248., 249. in 250. številki iz dne 29., 30. in 31. oktobra l. 1924 poročilo ljudskega komisarja za zunanje zadeve — Čičerina o položaju sov. Rusije. „Slov. Narod“ je prinesel to poročilo tako obširno, da ga moramo mi celo skrajšati! To poročilo se glasi:

„Poletje preteklega leta je označeno v našem mednarodnem položaju s Curzonovim (izgovarjaj: Kerzu — reakcionarni angleški politik, op. ur.) ultimatom, ki je bil nedvomno sestavni del širše zasnovanega načrta proti sovjetskim republikam in ki bi ga lahko smatrali za začetek novega vala intervencij. Ultimatum se je časovno skoraj ujema s Conradijevim atentatom (Conrad je ustrelil v Švici sov. poslanika Vorovskega, op. ur.), tem značilnim činom svetovne reakcije. Paralelno s Curzonovo politiko je vodil Poincaré v splošnem politiko sistematične agresivnosti proti sovjetskim republikam povsod, kjer so bili predstavitelj francoske diplomacije. Normalne diplomatske odnose je imela sovjetska vlada samo z nekaterimi vzhodnimi državami in Nemčijo.

Posihmal se je mednarodni položaj sovjetske vlade znatno spremenil. Doba priznanja zveze SSR (SSR = socialističnih sovjetskih republik, op. ur.) se je pričela s trgovskimi pogajanjmi z italijansko vlado, ki je postavila na dnevni red priznanje zveze SSR kot sestavni del trgovinske pogodbe. Sam akt priznanja zveze SSR je bil storjen skoraj istočasno od strani Italije in Angleške. Dva tedna pozneje je nas že priznala Norveška, potem Švedska in Danska, na drugem koncu Evrope Grška in Albanija in slednjič še Mehika. Obnovljeni so bili tudi odnosi z Avstrijo, ki je nas priznala že v Brest-Litovsku. Obuditev diplomatskih stikov z Madžarsko se ni odobrila madžarski parlament; pri tej priliki pa kategorično izjavljam, da nimamo tajnih vojaških pogodb niti z Madžarsko, niti s kako drugo državo. V Aziji smo v istem času obnovili odnose s Kitajsko in začeli pogajanja s Hedžasom. Pogajanja z Japonsko predvidevajo tudi obnovitev diplomatskih odnosov. Vse kaže, da ni daleč od obnove normalnih odnosov s Francijo; pri tem pa zahtevamo popolno in

brezpogojno obnove odnosov, ki bi obsegala vse ozemlje sovjetskih republik. Nam ne gre za legalni titul, nego za juridično bazo poznejših pogajanj. Mi ne pristanejo na priznanje, ki bi ne obsegalo vsega našega ozemlja brez pretvez. (Med tem je že tudi Francija priznala sovjete, op. ur.)

Mednarodni položaj SSSR se je utrdil.

Ta serija priznanj jasno priča, da se je mednarodni položaj SSSR utrdil. Naš mednarodni pomen in vpliv se je zelo dvignil. To dokazuje prizadevanje mnogih držav, ki bi rade obnovile prijateljske stike s SSSR. Tako prizadevanje vidimo na pr. pri Italiji. Paralelno s tem napreduje trgovina SSSR in naglo narašča količina sklenjenih kupcij. Tej aktivni v naši mednarodni politiki pa moramo zoperstaviti pasivo: padec vlade delavske stranke v Angliji je v veliki meri posledica angleško-sovjetske pogodbe. Ta dogodek vzbuja sovražno razpoloženje proti SSSR med angleškimi premožnimi sloji in je kriv, da so se tudi odnosi med Rusijo in centrom angleške liberalne stranke zelo poslabšali. K pasivi moramo prišteti nedavni začetek svetovnega napada imperializma. Enotna fronta buržuaznih vlad proti SSSR, ki se je obnovila zadnje čase v zvezi s čedalje jačjimi imperialističnimi in reakcionarnimi tendencami, se je pojavila v obliki ponesrečenega puča v Georgiji; ta puč so umetno pripravile in po možnosti podpirale zapadne politične in gospodarske skupine. V zvezi s temi dogodki nastalo razpoloženje zapadnih držav do nas lahko označimo kot skrajno sovražno. Če primerjamo aktivno s pasivo našega mednarodnega položaja, moremo konstatirati, da se slednji postopno utrjuje, navzlic kolebanju zdaj v eno, zdaj v drugo smer. Temeljni faktor mednarodnega položaja SSSR je nedvomno konsolidacija sovjetskega sistema, naša finančna stabilizacija in gospodarski uspehi. Prepričanje o solidnosti stališča napram SSSR. Čuti se po običajni formuli „potreba po Rusiji“ ali „domotožje po Rusiji“, t. j. čuti se realna potreba po gospodarskih stikih s SSSR in po nje pritegnitvi k sodelovanju v mednarodnem političnem življenju. Odsotnost SSSR v svetovnem gospodarstvu je zelo občutna in konflikti, ki rušijo ravnotežje političnega sveta, silijo njihove udeležence k prizadevanju, da pridobijo SSSR na svojo stran. Ali istočasno vidimo tudi negativne pojave in sicer široko razširjeno takozvano razočaranje glede SSSR. V prvi dobi nove ekonomske politike so vodilni krogi buržuaznih držav urgirali prepričanje, da je to oprezni in postopni povratek h kapitalizmu. Nekaj časa so tako posamni kapitalisti, kakor tudi kapitalistične vlade odnose z nami bazirale na prepričanju, da se sovjetska republika bliža trenutku, ko se spremeni v kapitalistično državo. Zdaj so te nade pokopane. Ta okoliščina se imenuje v jeziku mnogih zapadnih politikov „radikalizacija“ notranje in zunanje politike SSSR. Obenem pa se neprestano čuti, zlasti pri čedalje večjem mednarodnem vplivu SSSR, naš negativni vpliv na izvajanju sebičnih mednarod-

nih kombinacij kapitalističnih vlad, kar ima za posledico, da kapitalistične vlade in vodilni krogi še vedno sovražijo sovjetsko Rusijo.

Vlade levih blokov so labilne.

Drugi izredno važni in ugodni faktor v naših mednarodnih odnosih je čedalje večja aktivnost mas in čedalje manjši odpor družabnih vršičkov; to dejansko stanje je spravilo v mnogih državah na površje tako zvane leve bloke, vlade levih strank, na Angleškem pa vlado delavske stranke. Te leve vlade različnega kova se ne odlikujejo s stabilnostjo. Kljub temu pa ostane na pr. v Angliji ne glede na Macdonaldov padec naraščanje politične sile delavske stranke na Angleškem je nedvomen. Kakor v Angliji, tako vpliva tudi v mnogih drugih državah ta faktor zelo ugodno na njihove odnose s SSSR. Obenem pa vpliva na naš in na svetovni mednarodni položaj sploh labilnost vlad te kategorije, kar velja tudi za neprestano kolebanje v politiki mnogih vlad.

Uspehi kolonijalnih narodov.

Tretji, izredno važni faktor mednarodnega položaja, je čedalje večji vpliv kolonijalnih in napol kolonijalnih narodov in njihovi postopni uspehi na poti k političnemu in gospodarskemu osvobođenju. Tesne vezi, ki so bile med sovjetsko vlado in vzhodnimi narodi že od njenega postanka, se čedalje bolj utrjujejo in razvijajo. Imperijalistična reakcija je odgovorila na ta pokret kolonijalnih narodov s širokim afrontom proti njim. Vsakdanja politika imperijalistične diplomacije v teh državah obstoji v tem, da skuša pridobiti na svojo stran privilegirane sloje teh narodov. Ali agresivna politika imperijalizma proti vzhodnim narodom in napadi nanje utrdijo še bolj njihove zveze z nami. Čim bolj pritiska imperijalizem s svojo razbojniško naravo na vzhodne narode, tem večje je njihovo stremenje po nerazdružni in tesni družbi s SSSR.

Angleško-ameriški imperijalistični blok.

Izredno važen negativni faktor svetovne politike je angleško-ameriški imperijalistični blok, čigar težko roko čuti ves svet. To je delo rok angleških konservativcev ali njihovi načrti so prišli do veljave šele nedavno, pod vlado delavske stranke. Macdonaldova vlada se je tako dosledno držala prejšnje angleške zunanje politike, da je v zadnjem hipu omogočila ta neugodni faktor.

Nemčija izgublja svojo neodvisnost.

V preteklem letu se je zelo spremenil položaj Nemčije. Koncem lanskega leta je zabeležila tako zvano kapitalucija Nemčije pred Francijo v poruhskem problemu v končnem obračunu izjalovljenih nad francoskega nacionalnega bloka, ki je pa pospešil ustanovitev solidnega bloka kapitalističnih držav glede problema o ureditvi položaja v Nemčiji. Preteklo leto je važno tudi v ostri notranji krizi Nemčije. —

Spominjajte se sodruge Sedeja, Klopčiča, Makuca, Žorga, Lemeža, spominjajte se trpljenja rudarjev in nešteto drugih borcev za proletarsko stvar! Dokažite, da čutite z njimi in jim pošljite kak prispevek!

Zdaj je s pomočjo mednarodnega vmešavanja v zunanje in notranje nemške razmere dosežena v položaju Nemčija gotova stabilnost, ki pa gre na račun izgube nemške gospodarske in deloma tudi politične neodvisnosti. Mednarodna kontrola nad temeljnimi granami nemškega gospodarskega življenja v obliki Dawesovega načrta bo nedvomno zelo vplivala tudi na neodvisnost zunanje politike Nemčije. Imperialistične države bi rade pri tem škodovale tudi neodvisnosti zunanjih ekonomskih odnosov SSSR, ali v tem oziru ne dosežajo nikoli niti najmanjšega uspeha in vse njihove nakane bomo najodločnejše odbili.

Nemško-ruski konflikt.

Prijateljski stik med SSSR in Nemčijo bazirajo na nujni zahtevi obeh držav po gospodarski kooperaciji, a tudi na političnem faktoru, da vladajoče imperialistične države ogrožajo SSSR in Nemčijo. Naši prijateljski stiki z Nemčijo so šli skozi precej težke preizkušnje, ki so jih pa srečno prestali. Taka preizkušnja je bil naval berlinske policije na naše trgovinsko delegacijo; incident se je dogodil 3. maja brez vednosti nemškega zunanje ministrstva, bil pa je v tesnem kontaktu z nemškimi desnimi strankami. To se je zgodilo v trenutku, ko je bila konservativna stranka na tem, da zavzame mesto koalicijske vlade. Težko si je misliti, da bi hotela Nemčija s tem incidentom in poznejšimi nesoglasji z nami za vedno ustreči Franciji ter olajšati sporazum z njo. Ni pa nobenega dvoma, da je igrala v javnem mnenju Nemčije v zvezi z nemško-ruskim konfliktom sumljivo vlogo težnja za zapadno orientacijo in pretiravanje nade, ki jo goji zdaj večina nemške javnosti na Dawesov načrt. Vlogo sovražnega faktorja napram nam je igrala tudi nemška socialdemokracija.

Vstop v Zvezo narodov bi pomenil izgubo neodvisnosti.

Zelo silne pa so v Nemčiji tudi zapadnofilske tendence, izražene v stremljenju znatnega dela nemških vodilnih krogov za vstopom v Zvezo narodov. Kakor znano, smatra naša vlada Zvezo narodov za njeno sedanjo konstrukcijo in obličjem za slabo maskirano koalicijo držav-zmagovalk, ustanovljeno za to, da brani njihove pridobitve in zavojevanja. Vest, ki se širijo zadnje čase, češ, da je sovjetska vlada ali katerikoli njen predstavitelj izrazil željo, da vstopi Rusija v sedanjo Zvezo narodov, so vseskozi izmišljene. Opetovano je naša vlada izjavila, da je pripravljena samo na sodelovanje v perijodičnih kongresih vseh držav sveta na temelju popolne enakopravnosti, brez umetno ustvarjene premoči nekaterih držav in brez vsakih principov o eksekucijah in prisilnih ukrepih. To pa seveda ne izključuje možnosti, da pošljemo v Zvezo narodov svojega opazovalca. Kar se pa tiče docela nedopustnega in podlega sumničenja, da mi baje polemiziramo proti vstopu Nemčije v Zvezo narodov z namenom, da zlezemo sami v njo prvi, smo Nemčiji dovolj jasno dokazali, da je možnost takih manevrov z naše strani izključena, in proti temu nezasišlanemu sumničenju moramo z

vso odločnostjo protestirati. Vstop v sedanjo Zvezo narodov pomeni po mnenju naše vlade, da se odrečemo neodvisne politike in uklonimo politiki antante. Enako sodimo tudi o vstopu Nemčije v Zvezo narodov. Pod pritiskom razmer se utegne Nemčija zaplesti v kombinacije, v katerih bi postala sovražnica SSSR. Nemški vodilni krogi se ne strinjajo glede tega problema in zato je nemška vlada stavila v svoji spomenici Zvezi narodov take pogoje za vstop, ki malone onemogočajo njen sprejem. Francija, Anglija in Belgija so pripravljene prepustiti Nemčiji mesto v sovjetu, zahtevajo pa, da vstopi na splošni bazi brez posebnih pogojev. Tako steje sedaj stvari glede tega problema.

Prijateljski stiki z Italijo.

Kakor v Zvezi narodov, tako se drži tudi v splošni politiki napram silnejšim imperialističnim državam nekoliko samostojnejše politične linije Italija, kar je dokazala italijanska diplomacija med drugim tudi v Pekingu in Kabuli. Mogočni gospodarski interesi jo vežejo s SSSR in silijo obe državi k razvoju njunih ekonomskih stroškov. Italija se je izogibala ratifikacije protokola o spojitvi Besarabije z Romunijo, in ko so se nedavno začele širiti vesti, da je italijanska vlada pripravljena storiti ta korak, je bil objavljen zadevni uradni demanti. Z druge strani pa so vse govornice o tem, da je Rusija baje sklenila zvezo z Italijo proti Turčiji, navadna laž in zlobna kleveta, zakaj naši odnošaji napram Turčiji, kakor tudi napram drugim vzhodnim narodom, bazirajo na temeljnih principih naše politike, ki docela izključuje kakršnekoli koalicije proti njim.

Odnosaji z Anglijo.

Skoraj istočasno z Italijo je nas priznala tudi Angleška. Med volilno kampanijo so pozdravljale široke mase vsako besedilo o priznanju SSSR in o pogodbi z njo z največjim entuzijazmom. Ko je prišla v najmočnejši državi sveta na krmilo delavska vlada, smo obstali pred novimi velevažnimi nalozami. Delavsko kmetska vlada SSSR je morala poizkusiti, da stopi z vlado delavske stranke na Angleškem v čim tesnejše stike, da bi z združenimi močmi pomagala rešiti aktualne politične in gospodarske probleme, ki teže vse narode in tvorijo temelj svetovne krize. V svojem nastopnem govoru pri otvoritvi angleško-ruske konference je Rakovskij razložil najširši program skupne ureditve svetovnih odnošajev. Ko je nam takoj angleška vlada predložila, naj revidiramo ne le dvostranske pogodbe, sklenjene med Anglijo in Rusijo, nego tudi pogodbe z mnogimi udeleženci, katerih sta se udeležila Angleška in Rusija, smo se nekako bližali programu, s čigar pomočjo bi bilo mogoče revidirati obstoječe svetovne odnošaje. Ali Macdonaldova vlada je naše zadevne predloge odklonila. Med večstranskimi pogodbami je bila pripravljena govoriti samo o pogodbah tehničnega značaja. Glede drugih je izjavila, da ne more ničesar storiti brez svojih zaveznikov. Želeč skleniti sporazum z Macdonaldovo vlado, je šla naša vlada za širšimi cilji, nego so vsi oni v neposrednem objektu pogajanj. Naša vlada je bila pripravljena na žrtve, da doseže splošni cilj vstopa SSSR in Angleške v fazo prijateljske politike, seveda pod pogojem, da ohranimo mi svoje principe mednarodne politike, zlasti napram vzhodnim narodom. Veliki cilj, radi katerega smo bili pripravljene na izredno serijozne žrtve, je bil doseči za SSSR zunanji mir in konec neprestanega vznemir-

jenja, zvezanega z delovanjem angleške diplomacije ter tako tudi pomiritev v svetovnih odnošajih.

Baza sporazuma.

Ekonomski sporazum z Anglijo bi moral temeljiti na tem, da dobimo mi posojilo, čigar obresti bi obsegale tudi izplačilo onega dela angleških terjatev, ki smo jih pripravljene priznati, naše protiterjatve pa bi bile odgodene.

Sabotaža angleških bankirjev.

Misel o tem, da dobi SSSR posojilo, čigar povračilo bi obenem deloma zadovoljilo upnike, ni bila nova. Leta 1923 se je več uglednih predstavitev angleških finančnih krogov in celo konservativne stranke ogrevalo za tako kombinacijo. Ko je prišla na krmilo delavska stranka, se je položaj spremenil in v trenutku, ko se je začela rusko-angleška pogodba, je več uglednih angleških bankirjev objavilo znameniti memorandum zelo nepomirljivega značaja, zahtevajoč od SSSR popolno kapitulacijo glede vprašanja o dolgovih in angleških pretenzijah. Macdonald je že v svojem nastopnem govoru pri otvoritvi angleško-sovjetske konference naglašal, da bo branil glede odnošajev napram SSSR interese angleških premožnih slojev. Prve mesece so pogajanja napredovala zelo počasi. Macdonald in drugi ministri so izjavili, da se njih posojilo nič ne tiče, da si umivajo roke ter nam predlagajo začetni direktna pogajanja z ene strani s finančniki, z druge pa z bančnimi ravnatelji. Pogajanja s takozvanimi nosilci posojil in predstavitelji banke so obstali na mrtvi točki, s katere je nas spravilo soglasje angleške vlade, ki je hotelo garantirati naše posojilo. Koncem junija in v juliju se je položaj zelo zboljšal. V trenutku, ko je bila angleška vlada že pripravljena dati za naše posojilo garancijo, so tudi pogajanja z angleškimi finančniki zbnjala nado na možnost sporazuma. Ker pa je ostala korporacija takozvanih nosilcev posojil, čije večina nima ruskih posojil, trdovratna in so bila pogajanja z njo brezuspešna, se je angleška vlada odločila za sistem splošne principijelne formule, ki določa vsebino sporazuma SSSR z Anglijo. Mi smo pristali na to in dosegli z namenom formulirati sporazum skrajne meje možnega popuščanja z naše strani; to popuščanje je bilo kompenzacijskega značaja in bi moglo veljati za druge države samo pod drugimi enakimi pogoji. Po tem, ko so se pogajanja razbila na problemu o bivših privatnih lastnikih je angleška vlada pod vplivom čedalje večjega pritiska delavske stranke in strokovnih organizacij, obnovila z nami pogajanja in sprejela kompromisno formulo, nakar je bila pogodba 8. avgusta podpisana. Čiherin je nato analiziral glavne določbe angleško ruske pogodbe.

Odnosaji s skandinavskimi državami.

S skandinavskimi državami so odnošaji v splošnem urejeni. Sovjetsko norveška konferenca o trgovski pogodbi je bila sicer radi nesoglasij v posamnih konkretnih problemih začasno prekinjena, vendar pa sme mo upati, da je bo mogoče obnoviti in srečno končati.

Zboljšanje odnošajev s Poljsko je odvisno od nje same.

Glede Poljske upamo, da se odnošaji v doglednem času zboljšajo. Zunanji minister Skrzyński je izjavil v zvezi z vestmi, da

nameravam jaz baje odpotovati v Varšavo, da se bodo sporna vprašanja reševala v pogajanjih z našim novim poslanikom Vojkonim. V slučaju širokega sporazuma z nami ni dvoma, da poljska vlada pri tem mnogo profitira na polju trgovskih možnosti, sovjetska vlada pa v političnem oziru. Treba je seveda v prvi vrsti opustiti take nedopustne fakte, kakor so ponovni napadi na naše sotrudnike v Varšavi in fizično nasilje nad njimi; ne smemo namreč pozabiti, da je to nasilje v zvezi z delovanjem nekaterih poljskih oblasti in z neprestanimi napadi band na naše ozemlje. Povodom memeljske konvencije, ki gre na roko interesom in zahtevam Litve, moramo ponovno izjaviti, da se morajo reševati problemi, ki posegajo tako globoko v naše interese, skupno z nami. Po bistvu konvencije je za nas neobhodno potrebna svoboda naše plovitve po reki Neman; memeljski sporazum tvori za to delno bazo. Mi se sedaj pismenim potom pogajamo glede realiziranja teh naših zahtev.

Baltiške države, bojte se igre z ognjem!

Naši najbližji sosedi na zapadu so bili vedno objekt vpliva zapadne diplomacije, ki vodi proti nam sovražno politiko. Tudi sedaj smo informirani o podpori, ki jo nudijo zapadni politiki garancijskem načrtu zveze Baltičkih držav s Poljsko. Mi se nadamo, da baltiške države spoznajo, da ni v njihovem interesu, če zaidejo predaleč pod vpliv zapadnih držav in če se udeležijo načrta blokade sovjetske Rusije. Mi vemo, da smatrajo najdalekovidnejši politiki baltičkih držav to igro po pravici za opasno.

Netaktno vmešavanje Finske.

Mi bi hoteli živeti s Finsko v prijateljskih stikih, ali temu se žal protivijo taka dejstva, kakor je zadnji nastop finskega predstavitelja Enkela v komisiji Zveze narodov, kjer se je zelo ogreval za vmešavanje Zveze narodov v razmere Georgije; pri tem ga žal ni desavnirala finska vlada. Ne glede na ostro krizo, ki je nastala tako med Finsko in SSSR, se vendar nadamo, da finski vodilni krogi spoznajo, da se ne morejo obdržati na tem stališču in da najdejo izhod iz tega položaja. Zdaj smo informirani o globokem ogorčenju, ki se je polastil prebivalstva Georgije v zvezi s politiko Finske v tem problemu. Iz osebnih pogovorov z georgijskimi tovariši tu na zasedanju sem spoznal, kako zelo je tamošnje ljudstvo ogorčeno nad Finsko.

Obnova Vzhoda.

Ves vzhod predstavlja sedaj isto sliko okrepitve in naglega razvoja vzhodnih narodov ter brezuspešnih poizkusov bojevitiga imperializma, ki bi rad spravil te narode ozepet pod svojo oblast. Obnova Vzhoda napreduje zelo hitro; pri tem veže globoka simpatija in tesno prijateljstvo sovjetsko Rusijo z narodi, ki se bore v svojem preporodu proti imperializmu. Obnovljena Turčija pod pritiskom razmer prisiljena nadaljevati v novi obliki borbo proti imperialističnim državam. Njen konflikt s Francijo radi petih severnih občin v Siriji in radi zatvoritve katoliških šol v Turčiji še vedno ni likvidiran. Konflikt Turčije z Angleško radi Mosula je zavzel obliko odkritih vojnih operacij. Težko si je misliti, da bi mogla Zveza narodov uspešno rešiti ta spor. Povsem jasno je, da Turčija ne izroči sestavnega svojega naroda eksploataciji angleških in drugih kapitalistov, ki bi radi

pod pretvezo okupacije Mosula zaslužili tamošnje Turke in si prisvojili mosulsko nafto. V Perziji, ki živi z nami v prijateljskih stikih, se polagoma razvija buržazni parlamentarni sistem in modernizacija državne in kulturne aparata v teži borbi z ostanki fevdalnih skupin, ki jih podpira imperializem. Agenti imperializma neprestano hujskajo domača plemena in fevdalne voditelje proti državnemu centru ter skušajo tako preprečiti obnovo in moderniziranje Perzije. Navzlic mnogim oviram pa se naglo razvijajo ekonomski stiki med Rusijo in Perzijo. Slično sliko vidimo tudi v Afganistanu, kjer mora emir reformator voditi težko borbo proti reakcionarnim pokretom domačih plemen, ki bi rada spravila na prestol indijskega princa, vzgojenega in živečega na račun angleške vlade. Diplomatični odnošaji s Hedžasom, ki je igral glavno vlogo v pokretu za ustanovitev edine velike Arabije, so se začeli tik pred važnim dogodkom, ko je domače plemo Vahabitov pod vodstvom nasprotnika panarabizma Ibu Sauda navalilo na to deželo. Upamo, da Hedžas srečno prestane vse težkoče.

Sporazum s Kitajsko — zgodovinski akt.

Največji zgodovinski čin je bil naš sporazum s Kitajsko z dne 31. maja.

Realizacija tega sporazuma gre postopno. 20. sept. je bil dosežen sporazum z general-gubernatorjem Mandžurije Čzan-Czo-Linom o uveljavljenju pekinske pogodbe, zlasti pa o vpostavitvi naših pravic na vzhodno-kitajski železnici. Od diplomatičnega zbora smo slednjič dobili nazaj poslopje ruske misije v Pekingu. Glavna sila, ki kljubuje vsem poizkusom inozemskih diplomatov in kitajskih vodilnih krogov, ki so pod njihovim vplivom, je od dne do dne večji pokret nacionalnega preporoda kitajskega naroda. Ta narod spozna v sovjetski Rusiji zvestega in iskrenega druga. Sovjetsko-kitajsko prijateljstvo predstavlja že sedaj važen faktor v mednarodni politiki.

Predstoječi sporazum z Japonsko.

Mi upamo, da ni več daleč tudi sporazum z Japonsko. Edino, kar nas še loči, je rešitev spora o tem, koliko nafte in premoga naj pripade Japonski na severnem Sahalinu po njegovi evakuaciji. Mi stojimo na stališču, da je nemogoče oddati vsa naravna bogastva teh krajev Japonski. Separatni interesi teh ali onih tvrdk in njihovih članov še vedno zelo vplivajo na gotove vodilne kroge Japonske. Mi upamo, da japonska vlada slednjič le spozna veliko važnost in celo neobhodnost sporazuma s SSSR in obenem prizna, da se SSSR ne more odreči vsem naravnim bogastvom severnega Sahalina. Še bolj na vzhodu nego na zapadu predstavlja splošno karakteristiko sedanje dobe v naših mednarodnih odnošajih nagla okrepitev našega mednarodnega položaja, ki je pa v zvezi s stalnim kolebanjem zdaj v eno, zdaj v drugo smer. Z vsakdanjim napornim delom in borbo kljubujemo vsem zaprekam in kot splošni rezultat lahko rečemo: mi gremo naprej. (Viharno odobravanje.)

— Mi pripominjamo k temu, da je stvar svetovnega proletariata, da čim prej še bolj utrdi mednarodni položaj sovjetske Rusije, ki je trn v peti kapitalističnih držav in ki pripravljajo nov pohod proti njej.

Širite list med delavce v tovarnah in kmete po poljih!

Maksim Gorkij:

Deveti januar.

(Nadaljevanje.)

Ulica se je praznila. Mladina je odhajala vse urneje. Starejši ljudje so mrko, ne hiteč, šli tudi nekam po dvoje in po troje, gledajoč izpod čela za mladino. Vsi so znali, o čem premišlja vsak. Govorili so malo... Samo tuintam je kdo, ne zdržavši grenkobe v duši, vzkliknil polglasno:

„Torej so narod sedaj odvrgli?“

Glas pa, bolj oster, je bolešno vzkliknil:

„Ubijalci prokleti... kaj so naredili?“

Obžalovali so ubite ljudi in čutili, da je ubit tudi težak, suženjski predrazsodek, so o njem previdno molčali in niso več izgovarjali njegovega imena, ki je trgalo uho, da bi ne vzemirili v srcu tuje in srda.

Ali so pa morda molčali o njem, boječ ustvariti drugega na mesto mrtvega...

... Okrog prebivališča carja so stali v tesni, nepretrgani stoni vojaki, pod okni dvorca na trgu se je razvrstila konjica. Vonj sena, gnoja, konjskega potu je obkrožal dvorec, žvenket sabelj, zvok ostrog, povelja, topot konje je valovil pod okni.

Od vseh strani je na vojake pritiskala tesna množica ljudi, desetero tisoč razburjenih, a hladno razsojenih ljudi. Govorili so mirno, vendar nekako posebno tehtno, z novimi besedami in z novo nado, komaj morda jasno njim samim. Stala je stotinja vojakov, opirajoč se z enim plečem ob zid stavbe, z drugim — ob železno omrežje vrta, ter zastavljala pot na trg k dvorcu. Tesno k nji, obraz k obrazu je prodrla množica, nešteto večja, nema, poulična.

„Razidite se, gospoda“, je polglasno govoril narednik, ki se je zaman trudil skriti vznemirjene oči. Hodil je gor in dol ob fronti in odrinil ljudi od vojakov z rokami in pleči, trudeč se, da bi ne videl človeških obrazov.

„Zakaj nas ne pustite?“ so ga vpraševali.

„Kam?“

„K carju!“

Narednik se je za sekundo ustavil in s čuvstvom, podobnim na pobitost, je vzkliknil:

„Govorim vam vendar — ni ga!“

„Carja ni?“

„No, da! Rečeno vam je, ni ga in — odidite!“

„Sploh ni carja?“ — je uporno vprašal ironičen glas.

Narednik se je zopet ustavil in dvignil roko.

„Za takšne besede... čuvajte se!“

In pojasnil je z drugimi besedami:

„V mestu — ga ni.“

„Iz množice so odvrnili.“

„Nikjer ga ni!“

„Premislil je!“

„Ustrelili ste ga, hudiči!“

„Mislili ste — da ubijate narod?“

„Naroda — ne ubijete!... Dovolj ga je za vas vse.“

„Carja ste ubili — razumete?“

„Razumite gospoda!... Govorite!“

„Ne — lažeš!... Govoril bom!“

„Kdo si? Vojak?“

Po angleških volitvah.

Volitve v angleški parlament so končane z zmago konservativne stranke.

Dobili so:

	glasov	mandat.
Konservativci . . .	7,598.000	402
delavska stranka . . .	5,502.000	157
liberalci	3,105.000	41

Nadalje so izvoljeni 4 neodvisni, 5 združnikov, 3 konstitucionalci in na listi delavske stranke 1 komunist.

Število konservativnih glasov je naraslo za čez dva milijona, število glasov za delavsko stranko za en milijon, dočim so liberalci izgubili okrog poldrug milijon glasov in sto poslancev. Konservativci so zmagali nad delavsko stranko še celo v industrijskih centrih, ker so se tam zvezali z liberalnimi kandidati. Ženske so predvsem pripomogle konservativcem, da so dobili absolutno večino mandatov. S tem je zapečaten usoda Macdonaldove „delavske“ vlade.

Kaj sledi iz vsega tega?

Posledice izida angleških volitev ne bodo vplivale samo na Anglijo, ampak na svetovno politiko in tudi na naš Balkan. Zato moramo natančno obravnavati to vprašanje kljub temu, da smo že v prejšnjih številkah našega lista precej pisali o Angliji.

Macdonald je prevzel vlado približno pred devetimi meseci ravno na dan, ko je umrl Lenin. II. internacionala je hotela predstaviti vladni nastop Macdonalda kot velevažen, zgodovinski dogodek. „Tudisocialist“ Masaryk, predsednik čehoslovaške republike, je tedaj napisal sledeče:

„Jaz sem zabeležil v svoj dnevnik 21. t. m. (januarja 1924, op. ur.) vest o glasovanju v angleškem parlamentu, ki je odločilo, da prevzame vlado Macdonald. 22. t. m. sem zabeležil vest o smrti Lenina. Lenin je preminul ravno na dan, ko je London glasoval o novi vladi, ko je v Angliji zmagala socialna demokracija brez krvave revolucije, dočim je zmagala v Rusiji s krvavo revolucijo. Torej tudi v Angliji je zma-

gala Marxova taktika. Ali v Angliji je zmagal zrelejši Marx. Revolucionar „nove (nekrvave) taktike“ je prišel. Angleški primer utrjuje politično misleče ljudi v prepričanju, da je krvava revolucija zastarela taktika. Nekrvava revolucija je nova taktika.“

Ne smemo misliti, da spada Masaryk med najneumnejše ljudi. Masaryk je s svojimi besedami izrazil mišljenje II. internacionala, češ, da pomeni Macdonaldova vlada delno zmago nad buržuazijo in — komunistično taktiko.

Ali kdor se poslednji smeji, se najboljše smeji. Macdonald je prevzel vlado s pomočjo liberalcev. Ali po devetih mesecih so se pomežiknili liberalci in konservativci — in Macdonald je moral razpisati nove volitve, ki so prinesle popolno zmago buržuaziji. Ne vemo, če si je Masaryk zapisal ob tej priliki v svoj dnevnik tudi to, da je pogorela neslavno „nova taktika nekrvave revolucije“.

V zadnjem času se vršijo v Angliji volitve zelo pogosto: vršile so se leta 1922, 1923 in sedaj.

Leta 1922 so zmagali konservativci. Dobili so 5,564.648 glasov in 346 mandatov, liberalci so dobili 4,130.753 glasov in 115 mandatov, delavska stranka 4,202.516 glasov in 142 mandatov. Leta 1923 so izgubili konservativci 40.000 glasov in 89 mandatov. Konservativci so torej dobili 257 mandatov, delavska stranka 192 in liberalci 156. Konservativci so prepustili da sestavi vlado delavska stranka kljub temu, da sama nima za to potrebne večine.

In delavska stranka je vladala 9 mesecev po volji in milosti liberalcev. V notranji politiki ni mogla rešiti brezposelnega vprašanja in drugih perečih problemov, v zunanji politiki je vodila napram kolonijam staro imperialistično politiko angleške buržuazije, uspehe v zunanji politiki je imela samo v Evropi in še tu le deloma. Ko pa je hotela začeti izvajati svoj program, ji je izrekla angleška buržuazija nezaupnico in jo poslala v volitve.

Te volitve so popolnoma strle liberalce, ki so sedeli med dvema stoloma, prinesli so narastek delavskih glasov ali še večji narastek konservativcev.

In konservativci bodo sedaj sestavili vlado. Konservativci bodo najprej prelomili angleško-rusko pogodbo in uprizorili kampanjo proti sovjetski Rusiji. Trudili se bodo, da čim prej pade sedanja francoska „demokracijska“ vlada. Izid angleških volitev bo opogumil nemško monarhistično reakcijo. Konservativci bodo pripomogli k temu, da bo zavel v Evropi zopet veter — na desno. „Demokracijsko-pacifistična“ perioda bo šla rakom žvižgat.

Ali zgodilo se bo nekaj še mnogo važnejšega: v Angliji se bo *poostrel razredni boj*. Angleški proletariati bo sedaj jasno videl, da se ne da buržuazije premagati samo v parlamentu, ampak da jo mora premagati le z odločnimi akcijami mas. Bridka izkušnja s kratkotrajno Macdonaldovo „delavsko“ vlado bo navdala angleški proletariati z nezlomljivo željo, da pride na oblast delavska vlada, ali ne več Macdonaldova, temveč delavska vlada, ki se bo naslanjala samo na proletariati in ki bo zapela zadnjo pesem angleškemu kapitalizmu.

Pri teh volitvah so vodili konservativci boj proti Macdonaldu predvsem s tem, da bi nadaljevanje Macdonaldove vlade odprlo vrata ruskemu boljševizmu. Politično središče sedanjih volitev je bilo torej *vprašanje komunizma in odnošajev Anglije do sovjetske unije*. Vprašanje komunizma je porinilo v ospredje konservativna buržuazija z namenom, da malomeščanstvo ustraši in pridobi zase. In to se ji je posrečilo. Ali sedaj bo pa nastalo to vprašanje med angleškim proletariatom samim. In to bo za konservativce trd oreh, nad katerim si lahko polomijo zobe.

Dopisujte v „Delavsko-kmetški list“ o vsem življenju in gibanju v tovarnah, rudnikih, na železnici, po vaseh!

jih izdaja večina strokovnih organizacij.

Goraj navedeno število strokovnih glasil izdajajo sledeče organizacije:

Vseruski centralni svet strokovnih organizacij 1 list in 8 revij, centralni odbori poedinih zvez 7 listov in 19 revij, krajevne zvezne organizacije 17 listov in 36 revij.

Izmed vseh teh glasil izhaja dnevno 10 listov, trikrat tedensko 5 listov, dvakrat tedensko 2 lista, enkrat tedensko 5 listov in 6 revij, štirinajstdnevno 27 revij, mesečno 28 revij, neredno 2 lista in 2 reviji.

Vsi ti listi izhajajo v nakladi 753.000 izvodov.

Amsterdamska strokovna internacionala.

IV.

Amsterdami in ruska revolucija.

Amsterdamska strokovna internacionala je proti revoluciji, češ da revolucija škoduje proletariatu in gospodarstvu. In temu primerno stališče imajo Amsterdami tudi napram ruski revoluciji. Amsterdamska internacionala je vedno v vseh svojih manifestih in časopisih proti sovjetski oblasti v Rusiji in s tem indirektno podpira buržuazijo.

Amsterdami in enotna fronta proletariata.

Ideja enotne fronte proletariata je nastala že l. 1921, torej v dobi, ko je zabelesnela ofenziva kapitala, ko je upadel val delavskega gibanja. V čem obstoji bistvo enotne fronte? Proletariati je raznih političnih naziranj, to se pravi, vsi proletarci si niso še žal zastavili enega in istega končnega cilja — popolno osvobodjenje proletariata izpod kapitalizma. Ali vsi proletarci se lahko kljub načelnim razlikam sporazumejo na tem, da se skupno bore za svoje dnevne želodčne, socialne zahteve, kot n. pr. za zvišanje plač vzporedno z draginjo, za ohranitev osemurnika, za svobodo vseh delavskih organizacij itd.

To je osnovna črta, značaj in smisel enotne fronte. To ne pomenja, da izginejo načelne razlike iz proletarskih vrst, da delavci postanejo n. pr. Amsterdami, kajti to mora biti čista *skupna delavska fronta* za gotove zahteve proti kapitalističnemu razredu.

Amsterdami so pa enotno fronto proletariata doslej še vedno odbili. Kajti pristati na enotno fronto se pravi, boriti se proti buržuaziji. Amsterdamcem pa tak boj ni všeč, oni delajo rajši kompromise z buržuazijo. Edino iz tega vzroka odklanjajo Amsterdami enotno fronto. Tega pa se seveda ne upajo odkrito povedati delavcem, ker bi s tem izgubili vse svoje zadnje pristaše. Zato se pa izgovarjajo, da so proti enotni fronti zato, ker je ona po njihovem mišljenju „zadnja, najnovejša iznajdba boljševiške Moskve.“ V resnici pa enotna fronta proletariata ni nobena moskovska iznajdba, ampak je živa potreba zato, da se zlomi kapitalistična ofenziva in reakcija. To potrebo čutijo delavske množice, ki se zavedajo, da žive danes v tako težkem položaju samo zato, ker ne nastopa proletariati složno v boju za svoje dnevne zahteve.

Amsterdami so šli v svojem prijateljskem nagnenju do buržuazije tako daleč, da so odklonili tudi skupno proslavo mednarodnega proletarskega praznika — 1. maja.

Strokovni vestnik.

Nov čin klerikalne strahovlade.

Prinašamo nov dokaz za našo trditve, da vodijo klerikalci v praksi najbolj nazadnjaško socialno politiko. Pod njihovo vlado se izzirava osemurnik in se donša take odredbe o brezposelnih, da ni z njimi brezposelnim nič pomagano, ampak pomeni še poslabšanje dosedanjih odredb za brezposelne.

In klerikalci tudi ne dovoljujejo, da bi se delavstvo organiziralo svobodno v svoje strokovne organizacije in se potom njih borili za zboljšanje današnjega neznosnega položaja. Tako so bila pod klerikalno pokrajinsko vlado odbita pravila za *železničarsko strokovno organizacijo*.

Dotični odlok se glasi:

„Na vašo vlogo z dne 13. t. m. je izdal veliki župan ljubljanske oblasti odlok št. 25.256 od 22. oktobra 1924, ki se glasi:

Predloženih pravil snujočega se društva Strokovna organizacija železniških delavcev in nameščenecv s sedežem v

Ljubljani *ne moremo vzeti na znanje*, ker je to društvo očitno samo obnovitev s tukajšnjim odlokom z dne 17. avgusta 1924, št. 3418, razpuščene Splošne železničarske organizacije Jugoslavije za Slovenijo v Ljubljani.

V dokaz temu je dejstvo, da so proponenti bivši člani odbora Splošne železničarske organizacije Jugoslavije za Slovenijo ter so tudi predložena pravila razven društvenega naziva in nekaterih nebitvenih izprememb istovetna s pravili razpuščene splošne železničarske organizacije. Značilno je posebno določilo pravil, da v slučaju oblastvenega razpusta pripade društveno imetje zadrugi Železničarski dom v Ljubljani, ko mora predlagatelj vendar biti znano, da je sedaj delovanje te zadruge ustavljeno, ter se vrši proti članom njenega načelstva sodno postopanje, ki more imeti za posledico eventualno razpust zadruge same.

Navedeni tukajšnji odlok z dne 17. avgusta 1924, k št. 3418, še ni pravo-močen, ker je splošna železničarska

organizacija proti njemu vložila v odprtem roku priziv, nedopustno bi pa bilo ministrski odločitvi prejudicirati z obnovitvijo razpuščene društva, četudi pod drugim imenom . . .

Tako se postopa proti strokovnim organizacijam pod klerikalnim režimom. Klerikalci mislijo, da bodo s tem železničarje ubili, ali da jih bodo prisilili v „Prometno zvezo“.

Bridko se varajo.

Proč s klerikalno strahovlado!

Živela svoboda delavskih organizacij!

Pred železničarsko stavko v Avstriji.

V Avstriji se vrše pogajanja z železničarji. Če vlada ne ugodí njihovim zahtevam, groze železničarji s splošno stavko.

Strokovno časopisje v Rusiji.

V uniji sovjetskih republik izhajajo čistih strokovnih glasil 24, revij pa 63, skupaj 87. Tu niso všteti buletini, ki

Na drugem mestu je starček z brado, podobno klinu, govoril navdušeno vojakom:

„Vi ste — ljudje, mi — tudi! Sedaj ste v vojaškem plašču, jutri boste v kaftanu. Hoteli boste delati, ker ste lačni. Dela ni, jedi ni. Tedaj boste morali tudi vi, fantje, kakor mi, glej . . . Streljati bo torej treba v nas? Ubijati zato, ker gladujete vi, kaj?“

Vojakom je bilo hladno. Prestopali so z noge na nogo, tolkli s petami ob tla, drgali ušesa predvajoč puške iz ene roke v drugo. Poslušali so besede in vzdihovali, obračali oči sem in tja, drgetali z ozelblimi ustnicami. Na obrazih, pomodrevših od mraza, je ležala nekaka enolična pobitost raztresena in topa, oči so migotale, se skrivale. Nekateri iz njih so mižali, kakor da merijo na nekoga, krepko so stisnili zobe in najbrže s težavo zadrževali jezo proti tej množici ljudi, radi katere morajo tu zmrzovati. Od njih sive, dolgočasne vrste je velá utrujenost, nemoč, otožnost. Ljudi so stali vojakom nasproti prsi ob prsi in ker niso mogli zadrževati pritiska oči zadaj, od časa do časa suvali vojake.

„Mir!“ je tiho odgovarjal siv človek.

Drugi so prijemali vojake za roke in jim vroče o nečem govorili. Vojaki so jih poslušali in kimali, obraze so kremžili z neopredeljenimi grimasami in nekaj pomilovalnega, pobitega se je javljalo na njih.

„Ne dotikaj se puške,“ je rekel eden iz njih mlademu fantu s kosmato kapo. A ta je pehal vojaka s prstom v prsa in govoril:

„Vojak si, pa ne rabelj . . . Poklicali so te, da braniš Rusijo od zunanjih sovražnikov . . . silijo te pa streljati narod . . . Razumi! Narod — to je ravno Rusija.“

„Mi — ne streljamo,“ je odgovoril vojak.

„Glej — tu stoji Ruska, ruski narod! On želi videti svojega carja . . .“

Nekdo je pretrgal besedo in kriknil:

„Ne želi!“

„Kaj je pri tem hudega, ako se hoče narod pogovoriti s carjem o svojih zadevah? No, povej?“

„Ne vem,“ je odgovoril vojak in pljunil.

Njegov сосед je dodal:

„Nam je prepovedano se pogovarjati.“

Pobito je vzdihnil in povesil oči.

Neki vojak je naenkrat dobrohotno vprašal stoječega pred njim:

„Rojak, niste vi rjazanski?“

„Pskovski . . . A kaj?“

„Tako — Jaz sem rjazanski . . .“

In široko nasmehnivši se, je od mraza vzdregel s pleči.

Ljudje so valovali pred ravno sivo steno, udarjali ob njo, kakor valovi reke ob kamniti breg. Dvigali se in se zopet vračali. Komaj morda so mnogi razumevali, zakaj so tu, česa hočejo in čakajo. Jasno zavednega cilja, opredeljene namere ni bilo. Bilo je grenko čuvstvo užaljenosti, ozlovoljenosti, pri mnogih — želja maščevanja, in to je vezalo vse, jih držalo na ulici, a ni bilo nikogar, na katerega bi izlili ta čuvstva, nikogar — na katerem bi se maščevali. Vsi niso vzbujali zlobe, ne razdraževali — oni so bili prosto topi, nesrečni, zamrzli, mnogi niso mogli zdržati trepetu na telesu, drgetali, šklepetali z zobmi.

(Dalje prihod.)

S tem smo očrtali stališče amsterdamske strokovne internacionale do vseh važnih vprašanj, ki zadevajo danes svetovni in tudi slovenski proletarijat. In iz vsega smo videli, da Amsterdamci ne vodijo delavstvo v uspehe in zmage, ampak da Amsterdamci na vseh poljih zavirajo razvoj delavskega gibanja in paktirajo z buržuazijo.

Pri nas v Sloveniji hodi „Strokovna komisija“ zvesto po poti amsterdamskih generalov. Na tej svoji poti je že mnogo škodovala interesom delavskega gibanja v Sloveniji. Proletarijat to tudi polagoma spoznava in združuje svoje bojne vrste proti buržuaziji preko Svetkovih in Uratnikov birokratov, proti njihovi volji.

In v tem znamenju se bodo končno veljavno tudi utrdile proletarske vrste Slovenije na jezo buržuazije in njene komisije v Šelenburgovi ulici št. 6.

Pripomba: S tem smo končali prvo serijo člankov o značaju in taktiki amsterdamske internacionale. S drugimi naj jih izrežejo iz vseh štirih številkih lista, ker bodo to vedno rabili. Če pa ne mislijo izrezati, je pa najbolje, da vse zadnje štiri številke lista skrbno hranijo.

Ali si že pridobil svojega tovariša v obratu za naročnika „Delavsko-kmetškega lista“?

Kaj se vse zbira okrog Orjune?

Prejeli smo sledeče:

Zagreb, 27. oktobra 1924.

Dragi drugovi!

Čuli smo, da se u Ljubljani nalazi kao član Orjune bivši blagajnik brijačko-vlasuljarskih radnika Mekinc, pa vam šaljemo slijedeće podatke: Mekinec je za vrijeme našega pokreta 1923. godine bio blagajnik i pošto je naš pokret bio bez sredstava to smo posle kratkog vremena priredili jednu zabavu u korist neuposlenih radnika, sa koje je Mekinec pobjegao prije nego li je revizioni odbor sproveo kontrolu, ne javljajući se nikome. I uz to je odnio i ošteti svoj podsavez za 20.000 kruna zato Vas drugovi unapred opominjemo, da takvu hulju prezirete i da ga odstranite iz redova naših drugova.

Drugarski Vas pozdravlja Podsavez brijačkih i vlasuljarskih radnika za Hrvatsku i Slavoniju u Zagrebu. Broj 226-24.

To je torej glasoviti orjunaš Mekinec, vodja četašev in plačani funkcionar ljubljanske Orjune in sedaj bo vsakemu jasno, zakaj je na 1. junija 1924 sodružici Lemeževi zginilo 400 Din, ko je v hiši bil Mekinec.

Seveda vse za „naciju“. „Samo zovi... mi smo svagdje, gdje se lovi.“

Dolenjski kameleon

ali šesta izprememba Lovra Klemenčiča.

Kameleon je čudna, zelo grda žival, ki izpreminja svoje barve lahko vsako minuto. Tak kameleon v človeški podobi je našim bralcem še menda znani — Lovro Klemenčič. Lovra je lani slovenski razredno-zavedni proletarijat odstavil od vodstva. Sploh iz gibanja ga še takoj ni izključil. Izključiti ga je moral, ker se je Lovro izkazal za nepopoljšljivega človeka. Po kratkem molku je začel izdajati „Delavske Novice“, v katerih je blatil naše najzavednejše sodruge, jih denunciral itd. Začel je oznanjati sindikalizem kot edino rešitev proletariata. „Del. Novice“ so pogorele, gospodje niso več hoteli plačevati Lovru, ker njegova akcija ni imela uspeha.

Zato je Lovro prijel pod pazduho Antona Kristana ki ima tudi denar. Lovro se je torej hotel udnjati koruznemu socializmu in njegovemu bankirskemu voditelju. Ali Kristan iz nam neznanih razlogov ni maral Klemenčiča.

Pa je šel Klemenčič in ustanovil društvo „Vzajemnost“, ki naj bi prodajala

jurčke, ker od svoje keramične tovarne menda še nima dovolj dohodkov. Začel je izdajati mesečnik „Dolenjske Novice“ z geslom: *Gospodarska vzajemnost* (dela in kapitala) je ključ bodočnosti. Kot tovarniški ravnatelj je torej začel propagirati teorijo, ki popolnoma odgovarja materialnim koristim tovarniškega ravnatelja. Delavci v Klemenčičevi tovarni se seveda ne strinjajo s to teorijo, kot je razvidno iz novomeškega dopisa v eni zadnjih številkih našega lista. In tudi drugi delavci se niso mogli strinjati s to četrto Klemenčičevo prakso.

In mož je ponovno poskusil, da se vrne — gotovo ne s poštenimi nameni — na vodstvo razredno-zavednega proletariata. To je on poskusil brez vednosti, za hrbtom tega proletariata, ki ga šteje Lovro med leve ekstremiste, kot bomo zdolaj videli. Seveda se Lovretu ta načrt ni posrečil.

In sedaj se je pa Lovro odločil, da poskusi šestič svojo srečo z znanim Zvonimirom Bernotom, ki oznanja, da je rešitev proletariata v pravilniku, progresivnem davku in pšeničnih kilogramih. Bernotov „Naprej“ je objavil eno Klemenčičevo pismo Bernotu. In mi smo tedaj ono pismo omenili v svojem listu.

Prošli teden smo pa dobili v roke obširno, štiri strani obsegajoče pismo, ki ga je pisal Klemenčič staremu rudarju R. v Trbovljah. Ker je pismo zelo obširno, priobčujemo iz njega samo važnejše odstavke, ki jasno kažejo, kako hoče Lovro pri svoji šesti izpremembi ribariti v kalnem.

Po daljšem uvodu pravi Lovro v svojem pismu, da je *sovražnik proletariata na levi*. In sicer pravi tako:

„Sovražnik na levi strani, to je frazarstvo Žorgatov in Lemeževcev, ki ne prestando provocira delavstvo v nepremišljene akcije, a so sami največji oportunisti, kar bom dokazal v poznejših člankih.“ — Torej Klemenčič kot revolucionar je svoboden fabriški direktor, a Lemež, Sedej, Žorga in drugi sede v zaporu kot oportunisti. Čudno, kaj?

Nato pa pohvali Lovro Bernota, in sicer: „S. S. J. („Naprej“) je po razpustu naše (= komunistične) stranke nadaljeval njeno delo.“ Še nedavno je Lovro govoril in pisal popolnoma drugače.

Nato nadaljuje Klemenčič: „Zato sem se odločil, da napišem v „Naprej“ celo serijo člankov, ki bodo obravnavali ta vprašanja. Kadar bodo članki izšli, Te prosim, bodi tako prijazen, pa zberi naslove vseh starih, poštenih rudarskih zaupnikov, ki me vsi dobro poznajo.“ — Ravno zato, ker ga vsi dobro poznajo, ne bodo nabirali za Bernot-Lovretov „Naprej“.

Poslušajmo dalje Lovra:

„Kadar bodo članki izšli, pa boste skiicali v Trbovljah eno nedeljo shod, na katerem bi se razpravljalo o zjedinenju delavstva. Na ta shod bom prišel govoriti.“ — Rudarji bodo že prišli na shod, ali ne poslušat Klemenčiča, ampak zato, da bo Klemenčič poslušal, kaj vse mu bodo rudarji naštel na grbo.

Potem pravi Lovro: „Mojim prijateljem, starejšim zaupnikom pa lahko poveč v mojem imenu, da sedaj, ko je že zopet razpuščena stranka in strokovna organizacija (Lovro misli s tem Neodvisno Delavsko Stranko in Zvezo Rud. Delavcev), jim ne kaže ustanovljati zopet novo organizacijo, temveč naj vsak naróči „Naprej“ ter se organizira pri SSJ ali pri KD zvezi.“ — Lovro misli torej, da mu bo današnja reakcija pomagala, da bo šlo delavstvo v Bernotove organizacije. Kot vedno, se tudi tu Lovro zelo bridko moti.

Potem pa pravi slavni Lovro:

„Tako povejte našim prijateljem „ekstremnim“: Dovolj je, če oni vedo, da so se polastili vseh naših ustanov in listov kot „Glasa Svobode“ in „Delavsko-kmetški list“ policijski agenti provokatorji, da bi zapeljali delavce ala Peterkovič, ki je sedaj kapo, in ga tako rudarji poznajo, ker jim je izpraznil kaso in delal razne druge nepoštenosti po Trbovljah.“ (Tozadevno priobčimo Peterkovičevo izjavo.)

Lovro Klemenčič imenuje torej Lemeža, Sedeja, Klopčiča, Žorgo, Makuca in druge — policijske agent-provokatorje. Torej policijski agent-provokator Sedej sedi v zaporu že šesti mesec in bo moral sedeti še 11 mesecev. Drugi agent-provokatorji so zaprti že skoro pol leta, organizacije, ki so jih vodili,

so preganjane itd. — revolucionar Klemenčič se pa svobodno giblje in v svoji tovarni izžema delavce. Čudno! Naša policija zapira torej svoje agente, revolucionarje pa podpira. Za te besede se bo Lovro še bridko kesal, ko mu bo proletarijat z bunkami dokazal, kaj se pravi nazivati delavske borce z agent-provokatorji. Poneverbe Peterkoviča bo pa imel Klemenčič priliko dokazati pred sodiščem.

Globoko je zabredel Klemenčič v svoji pokvarjenosti. Bernotu ne zavidamo tega najnovejšega zaveznika.

Gospod Lovro Klemenčič, sedaj pa kar pogumno udarjajte v „Naprej“ po „agent-provokatorjih“! Ali posledice morate pripisati samim sebi, kajti mi že v naprej smelo trdimo, da si boste pri tem zlomili hrbtnico.

Utrinki.

Mesto avtonomije...

Klerikalci so pozabili na avtonomijo in republikanstvo. Jezé se nad Radičem, da je republikanec. Prepovedujejo mu v Sloveniji shode. O avtonomiji ne zinejo več besedice. Ljubši jim je Beograd in monarhija. Uvodne članke pišejo o — mrtvih. To je simbol za politiko klerikalcev, ki hočejo pokopati avtonomijo Slovenije.

Korupcija.

Korupcija je strašna stvar, ki jo nagna buržuazija. Klerikalci so bobnali v svet proti korupciji. V praksi so jo pa sami vršili in jo še vršijo, zato hočejo položiti med mrtve tudi zakon proti korupciji. Tako upajo demokrati in klerikalni korupcionisti, da se odtegnejo ljudski sodbi. Pa se ne bodo.

Zopet korupcija.

V Rumuniji je prišla na dan čedna stvar za „državotvorce“. Vladni ministri in poslanci so namreč ponarejali ameriške potne liste. Ponaredili so jih okrog 2000. Pa to seveda ne ogroža države.

Selijo se...

„Naprej“ se je preselil v Ljubljano. Uratnik — Svetkov „Delavec“ je pa begnil v Maribor. In v Mariboru se je opogumil in nas prav bedasto napadel. Polagoma se bodo vsi ti konsumarski in progresivni ptiči preselili v — večnost.

Stanovanjskim najemnikom.

Mnogo stanovanjskih najemnikov je volilo klerikalce. Klerikalci pa branijo hišne posestnike. Stanovanjski najemniki pa bodo menda še capljali za klerikalci zato, da jih vržejo hišni posestniki na cesto.

Dvojna justica.

„Neodvisno“ sodišče v Celju je obsodilo radi nedolžnega govora sodr. Sedeja na 13 mesecev težke ječe. „Neodvisno“ sodišče je obsodilo pretekli teden orjunskega nasilneža Grubešiča za več nasilstev na 6 tednov ječe, proti drugemu orjuncu pa je prelozilo razpravo za toliko časa, da se bodo našli orjunci, ki bodo drugače govorili kot oni, ki so bili zraven... V bukvalih se pa kljub temu piše: Pred zakonom so vsi enaki.

Jokajo.

„Orjuna“ toži, da se godi ob šestletnici Jugoslavije nacionalistom zelo slabo. Mi smo prepričani, da se jim bo ob sedemletnici godilo še slabše.

Kot očenaš.

Prepeluh pravi v „Avtonomistu“, da je program njegove stranke „kot očenaš“. Za očenašem ne bo šlo delovno ljudstvo. Kajti delovno ljudstvo ve, da ne bo nič napravilo, če bo hodilo skozi ta kapitalistični pekel z očenašem in rožnim vencem.

Invalidi — na noge!

„Orjuna“ pozivlja invalide, da vstopijo v Orjuno. Kot da bi invalidom ne bila preveč že svetovna vojna. Orjunski smrkavci, koljite se sami!

Izprememba.

Prepeluh naznanja v „Avtonomistu“, da se bo 14. nov. „Avtonomist“ prekrstil v „Slov. Republikanca“. Pa ne mislite, da se bo tudi Prepeluh izpremenil v slov. republikanca. On bo ostal še dalje navadni republikanski špekulant.

Reševalci.

Vse meščanske stranke se s frazami borijo za rešitev parlamentarizma. V resnici ga pa ugonablajo, ker s parlamentarizmom tudi ne morejo več varati ljudskih množic.

Lutke brez konca.

Pretekli teden so še nadalje reševali krizo. V ospredje je bilo porinjenih več lutk, da zmažejo novo vlado. Lutke so se zopet spravile v ozadje in nova vlada še ni sestavljena.

Dopisi.

Maribor. Dopis iz vajeniških vrst — Die Lehrlinge in Ljubljana haben den Kampf gegen den Sonntagsunterricht in der Gewerbeschule begonnen. Nun müssen ihnen wir aus Maribor folgen, den Kampf aufnehmen! Es werden wiederum unsere Parolen ins Leben treten müssen: Weg mit dem Sonntagsunterricht, weg mit dem 10—12-Studentag! Wir müssen unsere Kräfte sammeln und dann werden wir gewiß den Sieg davon bringen. Vereint, mit allen Kräften müssen wir die Arbeit beginnen, denn die Zeit dafür ist hier: der Unterricht hat begonnen und auch der Kampf muß beginnen!

Der 29. Jänner 1924 ist noch uns allen in der Erinnerung, an welchem wir Lehrlinge Maribors zum ersten Male unsere Forderungen stellten und unsere Versammlung von der Polizei verboten wurde. Die Sozialisten, die sich Vertreter der Arbeiterklasse nennen, sind uns in den Rücken gefallen und spotteten uns mit Demagogen. Unsere Antwort darauf war: Sie sind Verräter und deswegen drehen wir ihnen den Rücken. Keine andere Antwort war möglich.

Also, Lehrlinge und Lehrlinginnen Maribors, auf zur Arbeit für unsere Parolen: Weg mit dem Sonntagsunterricht, weg mit der überachtstündigen Arbeitszeit! Wir fordern die Eröffnung „des Verbandes der arbeitenden Jugend Jugoslawiens“!

Lehrlinge.

Maribor. Ich danke der „Roten Hilfe“ und den Arbeitern Maribors für ihre Solidarität, die sie mir während meiner Untersuchungshaft vom 21. Juni bis 22. August 1924 erwiesen haben. Trotz des weißen Terrors, trotz der Kerker bleibe ich treu der proletarischen roten Fahne.

Jilemnitzky.

Pismo slovenskih rudarjev iz Francije.

Tuequegnieux 24. X.

V prvi vrsti pozdravljamo vse slovenske sodruge v „domovini“ Jugoslaviji, ki bo za nas vedno mačeha, dokler ne bosta prišla do besede delavec in kmet. Teško nam je, da smo morali zapustiti sodruge, s katerimi smo se skupno borili proti reakciji in izkoriščanju.

Tudi tukaj ni tako dobro, da bi hodili po medu. Toliko je pa vendar boljše, da da francoski kapitalist delavcu vsaj živeti, dočim jugoslovanski kapitalist delavstvo tako izkorišča, da mu še živeti ni mogoče. Plače so tu različne. Za težje delo se več zasluži. Osnovna plača znaša 15 frankov.

Čujemo, da v Jugoslaviji besni reakcija še dalje. Sodrugi, ne dajte se zlomiti, vztrajajte v boju do zmage!

Moramo vam poročati, — da ne boste postali nacionalisti — da je tudi tu nekaj Slovencev, ki nas hočejo odirati in izkoriščati. Bili smo namreč štirje na hrani in stanovanju pri nekem Tomc Antonu, ki je bil v Trbovljah petoliznik paznikov. Ta nam je računal štirinajstredno 150 frankov. Sedaj smo se pa preselili k Francozu, pri katerem plačujemo 100 frankov. Iz tega zopet vidite, da niso vsi Slovenci naši bratje. Naši bratje so le zavedni delavci in revni kmetje slovenske kot druge narodnosti. Naši bratje tudi ne morejo biti kapitalistični petolizniki.

Pošljite nam še nekaj izvodov „Delavsko-kmetškega lista“!

Slede podpisai:

Burnik, Grebene, Pintar, Jakše....

Zbirajte za tiskovni sklad lista.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje. Odgovorni urednik Josip Pezdir, sedlar.